CHRISTIAN MUSICOLOGICAL SOCIETY OF INDIA

المقدمة

التنظيم الليتورجي الكلداني

الليتورجيّا *Liturgia* مشروعٌ يهدف إلى تعميق معاني الصلاة، وأبعادِها في حياة المؤمنين، لتغدو ينبوعَ حياة لهم، ولتَصيرَ حياتُهم ليتورجيا دائمة. من هنا ضرورة ملاءمتها بإستمرار، في سبيل مشاركة أكثر حيوية وتأثيراً كما دعا المجمع الفاتيكاني الثاني: "لكي يحصل الشعبُ المسيحي بكل تأكيد على نِعَمٍ غزيرة في الطقسيات، أرادت أُمّنا الكنيسة المقدسة أَن تعملَ بكل رصانة على تجديد الطقسيات العام بالذات... ويقتضي هذا التجديد تنظيم النصوص والطقوس بحيث تُعبِّرُ بأَكثر جلاء عن الحقائق المقدسة التي تَعني، ويتمكن الشعب المسيحي، على قدر المُستطاع، أن يفقهها بسهولة وأن يشترك بها اشتراكاً تامّاً، فعَّالاً وجماعياً" (دستور في الليتورجيا المقدسة رقم 21).

قد يفكّر البعض أن طقوس الكنيسة ونظمَها جاءت كلُها دفعةً واحدةً، متكاملةً وثابتةً. هذا التفكير غير دقيق، فلا المسيح ولا تلامذتُه كان لهم الوقت الكافي للقيام بهذا العمل،

Christian Musicological Society of India
www.TheCMSIndia.org

بل أنصبَّ إهتمامُهم على البِشارة بالإنجيل وتوجيه الناس وتعليمهم.

تكوين طقوس العبادة أستغرق وقتاً طويلاً ولم يستقر إلاّ في القرون الوسطى. في البداية كان المسيحيون الأوائل يترددون إلى الهيكل أو المجمع اليهودي للصلوات الاعتياديّة، ويلتقون في أحد البيوت مساءَ الأحد للصلاة والتعليم وكسر الخبز، لكن بإنتشار المسيحية في أوساط متعددة وبخاصة الوثنية، وإزدياد عدد المنتمين إليها، وظهور شخصيات مثقفة، والشعور بالحاجة إلى التنظيم، دفعَ الكنيسة إلى التعبير عن إيمانِها في طقوس وممارسات منظمة، تُلبّي حاجات الناس وحسّاسيّتهم ومحيطَهم الفكري والنفسي والإجتماعي والثقافي، معتمدة الأجناس الأدبية من مدراش وترنيمة وطلبة وبركة وميمر، نثراً وشعراً، واستخدام رموزٍ وحركات.

الطقس الكلداني- الآشوري هو أبسط الطقوس الشرقية، ومن أقدمها. نشأ في منطقة بعيدة عن تأثير البيزنطي وفخامته، وحافظ على اللحن والموسيقى غير مقّيدَين بأساليب

Christian Musicological Society of India
www.TheCMSIndia.org

النوتة وأوزانها. إنها ألحان شجيّة، فيها صبغة من الرجاء والفرح والخشوع.

يعود الفضلُ في تنظيم طقوس العبادة ورتب الأسرار في كنيسة المشرق الكلدانية والآشورية إلى البطريرك إيشوعياب الثالث (+659) وفريق رهبان الدير الأعلى (الطاهرة الحاليّة في الموصل).

وقد نُظّمت السنة الطقسية الكلدانية على محور "التدبير الخلاصي– **ܡܕܒܪܢܘܬܐ** " حتى يَنْصَبُّ إهتمام المؤمنين على مدار السنة، على التأمُّل في محطات حياة المسيح، يأخذون منه ويضيفونه إلى ما هم عليه كي يتحول شيئاً فشيئاً إليهم.

تبدأ الدورة الطقسية الكلدانية بالبشارة وتنتهي بتقديس الكنيسة:

زمن البشارة – الميلاد: زمن البشارة قوامُه أربعة آحاد فضلاً عن أحدَين للميلاد. تدخلنا البشارات إلى سرّ التجسد – التدبير من خلال السهر والصلاة وعمل الإحسان والإنتباه لعلامات مجيئه وحضوره.

Christian Musicological Society of India
www.TheCMSIndia.org

CHRISTIAN MUSICOLOGICAL SOCIETY OF INDIA

زمن الدنح: يشمل 7–8 آحاد. يدخلنا إلى معرفة شيءٍ من سرّ الله الثالوث المتجلى لنا: الآب الخالق المُحِب، والإبن الفادي الحبيب والروح القدس المحيي. هذه الصورة المُرتسِمة بالمعمودية في حياتنا وعلى وجوهنا، ينبغي أن نكتشف معناها ونروح مثل يوحنا، نشهد لما سمعناه واختبرناه من تجليات الله.

زمن الصوم: الصوم يأتي بعد الدنح، أي بعد العماد ويتضمن 6 أسابيع فضلاً عن الأسبوع المقدس الذي يُكلّل بالقيامة. الصوم زمن قويٌّ للخروج من المعتاد للإرتقاء إلى عالم الله، من خلال ممارسة الصوم والصلاة والصدقة. زمن يمكّننا من عيش البنوة الإلهية كما عاشها المسيح.

زمن الفصح – القيامة: يتوزع على 7 آحاد. أحد القيامة ويسمى "أسبوع الأسابيع" ويليه "الأحد الجديد، أحد توما". إنه الزمن الجديد، زمن الملكوت، فالمعمَّدون من الآن وصاعداً ينتمون إلى زمن القيامة، زمن الله.

زمن العنصرة - الرسل: تُختَم أفراح القيامة بأحد حلول الروح القدس، ويشمل 7 أسابيع. إنه زمن الكنيسة. المسيح

Christian Musicological Society of India
www.TheCMSIndia.org

صَعِد إلى السماء، ويعتمد على المسيحيين في حمل إنجيل الفرح الى جميع الناس.

زمن الصيف وإيليا – الصليب – موسى: هذه المواسم التي تتوزع كلٌ منها مبدئياً إلى سبعة آحاد هي أزمنة توبة واهتداء. من المفيد أن يقطع الإنسان إهتماماته الإعتيادية لكي ينزل إلى أعماق ذاته، مقَيّماً ما حقَّقه وما يتَطلع اليه. في نهاية موسم الصيف يقع عيد التجلّي: إيليا وموسى يحيطان بالمسيح، حضورهما شهادة لإكتمال الأزمنة، ويعقبه موسم إيليا وموسى والصليب محور الخلاص، هذه أزمنة متميزة الفاعلية للعودة إلى الذات، وإستعادة الوحدة التي خرَّبتها الخطيئة.

زمن تقديس البيعة: التقديس عنوان هذا الموسم وختام السنة الطقسية. فالتدبير يهدف إلى تقديس "بيت الله وقلوب الناس"، حتى يكونوا جديرين بالقدوس الإلهي.

هذه المواسم تتخللها أعياد وتذكارات (منظمة في أيام الجمع وقد ادخلنا الى التقويم الجديد اسماء شهدائنا وقديسينا في الالف الاول) تهدف كلّها إلى

Christian Musicological Society of India
www.TheCMSIndia.org

شدّ المؤمن إلى الله، وتصويب نظره إليه لأنه يشكل "أرض ميعاده" ومستقبله!

"نحن ساهرون ومصابيحنا مشتعلة،

ننتظرُ عودتَك ايُّها الربُّ يسوع"

Christian Musicological Society of India

www.TheCMSIndia.org

CHRISTIAN MUSICOLOGICAL SOCIETY OF INDIA

الطريقة والمشاركة

حتى تكون المشاركة في الصلاة فعَّالة وحيّة، لحناً وكلمةً وتعبيراً، يجب إعدادها:

1. **المزامير**: تُرتَّل بحسب اللحن الكلداني، وقد إتبعتُ قدر الإمكان الترتيب الطقسي، ورفعتُ كلّ ما لا يتماشى مع روحانيَّة الصلاة، كالعبارات اللاعنة.

2. **الصلوات**: بعضُها مترجم وبعضها مؤلَّف، ويمكن تأديتُها فرديّاً أو جماعياً، لكن بصوتٍ واضحٍ ومفهوم.

3. **التراتيل – ܬܫܒܚܬܐ**: معظمُها تعود ترجمتها إلى المرحوم **الأب يوحنان جولاغ**، أَجريتُ عليها بعض الرتوش لتسهيل الأداء بلحنها الكلداني.

4. **القراءات**: اخترتُ نصاً من الإنجيل واتبعّته بنصٍ من كتابات آباء الكنيسة وبتأمُّل بسيط، ولكن بالإمكان إتّباع القراءة المتواصلة lectio curam.

Christian Musicological Society of India
www.TheCMSIndia.org

5. **الطلبات**: وضعتُ ثلاثة نماذج من الطلبات الموجودة في ܣܗܕܕ**ܐ**، لكن بالإمكان إعداد طلبات حرّة.

6. **تراتيل الشهداء**: ترجمَتُها تعود إلى المرحوم **الأب يوحنان جولاغ** وقد قمتُ بمراجعتها لتُرتل بلحنها الكلداني المألوف.

7. أقترح إدخال فترة **صمت** وجيزة بعد القراءات للتأمل.

8. في حالة الإحتفال بالقداس بعد الصلاة يبدأ المُحتفِل بصلاة التقدمة. "المسيح الذي ذُبِحَ من أجل خلاصنا...". كما هو في كتاب طقس القداس.

"أَحببْ الصمت أكثر من أي شيء آخر. فالصمت يقرّبك من الثمرة التي يعجز اللسان عن وصفها... ولا تدري أي مقدار من النور سوف يشرق فيك"

(أسحق النينوى، آباؤنا السريان، 238)

Christian Musicological Society of India
www.TheCMSIndia.org

Christian Musicological Society of India

www.TheCMSIndia.org

ദൈവമേ കൃപയാൽ എന്നെ കരുണയോടെ നോക്കേണമേ
അതിക്രമങ്ങളെ മായിച്ചുകളയേണമേ നിന്റെ
മഹാകരുണയാൽ തന്നെ എന്റെ അകൃത്യങ്ങളെ
എല്ലാം കഴുകിക്കളയേണമേ പാപത്തിൽ നിന്നും
എന്നെ ശുദ്ധീകരിക്കേണമേ എന്റെ അതിക്രമങ്ങളെ
ഞാൻ അറിയുന്നു പാപം എന്റെ മുമ്പിൽ
എപ്പോഴും ഇരിക്കുന്നു നിനക്കു വിരോധമായി
ഞാൻ പാപം ചെയ്തു നിന്റെ കണ്ണിൽ തിന്മയായുള്ളതു
ഞാൻ ചെയ്തു നീ അരുളിച്ചെയ്യുമ്പോൾ നീതിമാനും
നിന്റെ വിധിയിൽ നിർമ്മലനും ആകുന്നു
ഞാൻ അകൃത്യത്തിൽ ജനിച്ചു പാപത്തിൽ
എന്റെ അമ്മ എന്നെ ഗർഭം ധരിച്ചു
നിന്റെ അന്തരംഗത്തിൽ സത്യം ഇച്ഛിക്കുന്നു
ഗൂഢമായുള്ളതിൽ നീ എനിക്കു ജ്ഞാനം
ഉപദേശിക്കുന്നു നീ എന്നെ ഈസോപ്പുകൊണ്ടു
ശുദ്ധീകരിക്കേണമേ ഞാൻ നിർമ്മലനാകും
നീ എന്നെ കഴുകേണമേ ഞാൻ ഹിമത്തെക്കാൾ
വെണ്മയുള്ളവനാകും നീ എന്നെ സന്തോഷവും
ആനന്ദവും കേൾപ്പിക്കേണമേ നീ തകർത്ത
അസ്ഥികൾ ആനന്ദിച്ചുല്ലസിക്കട്ടെ നിന്റെ
മുഖം എന്റെ പാപങ്ങളിൽനിന്നു മറയ്ക്കേണമേ
എന്റെ അകൃത്യങ്ങളെ എല്ലാം മായിച്ചുകളയേണമേ

ഓർമ്മ അഭ്യസനം: നിന്റെ കരുണ വലിയ

പ്രാർത്ഥന ഉദ്ദേശം: കർത്താവേ നിന്റെ മുമ്പിൽ എന്റെ
ഉള്ളിൽ ശുദ്ധമായ ഹൃദയം സൃഷ്ടിക്കേണമേ. നിന്റെ
സന്നിധിയിൽനിന്നു എന്നെ തള്ളിക്കളയരുതേ. നിന്റെ
രക്ഷയുടെ സന്തോഷം എനിക്കു തിരികെ തരേണമേ.

ഓർമ്മ അഭ്യസനം: എന്റെ അധരങ്ങളെ തുറക്കേണമേ എന്റെ
വായ് നിന്റെ സ്തുതി പ്രസ്താവിക്കും.

സന്ദേശം: ദൈവം കർത്താവേ. ദൈവം കരുണയുള്ളവൻ. ദൈവം നിന്റെ
അകൃത്യങ്ങളെ മായിച്ചുകളയുന്നു.

Christian Musicological Society of India

www.TheCMSIndia.org

ദൈവമേ കൃപയാൽ എന്നെ കരുണയോടെ നോക്കേണമേ
അതിക്രമങ്ങളെ മായിച്ചുകളയേണമേ നിന്റെ
മഹാകരുണയാൽ തന്നെ എന്റെ അകൃത്യങ്ങളെ
എല്ലാം കഴുകിക്കളയേണമേ പാപത്തിൽ നിന്നും
എന്നെ ശുദ്ധീകരിക്കേണമേ എന്റെ അതിക്രമങ്ങളെ
ഞാൻ അറിയുന്നു പാപം എന്റെ മുമ്പിൽ
എപ്പോഴും ഇരിക്കുന്നു നിനക്കു വിരോധമായി
ഞാൻ പാപം ചെയ്തു നിന്റെ കണ്ണിൽ തിന്മയായുള്ളതു
ഞാൻ ചെയ്തു നീ അരുളിച്ചെയ്യുമ്പോൾ നീതിമാനും
നിന്റെ വിധിയിൽ നിർമ്മലനും ആകുന്നു
ഞാൻ അകൃത്യത്തിൽ ജനിച്ചു പാപത്തിൽ
എന്റെ അമ്മ എന്നെ ഗർഭം ധരിച്ചു
നിന്റെ അന്തരംഗത്തിൽ സത്യം ഇച്ഛിക്കുന്നു
ഗൂഢമായുള്ളതിൽ നീ എനിക്കു ജ്ഞാനം
ഉപദേശിക്കുന്നു നീ എന്നെ ഈസോപ്പുകൊണ്ടു
ശുദ്ധീകരിക്കേണമേ ഞാൻ നിർമ്മലനാകും
നീ എന്നെ കഴുകേണമേ ഞാൻ ഹിമത്തെക്കാൾ
വെണ്മയുള്ളവനാകും നീ എന്നെ സന്തോഷവും
ആനന്ദവും കേൾപ്പിക്കേണമേ നീ തകർത്ത
അസ്ഥികൾ ആനന്ദിച്ചുല്ലസിക്കട്ടെ നിന്റെ
മുഖം എന്റെ പാപങ്ങളിൽനിന്നു മറയ്ക്കേണമേ
എന്റെ അകൃത്യങ്ങളെ എല്ലാം മായിച്ചുകളയേണമേ

ഓർമ്മ അഭ്യസനം: നിന്റെ കരുണ വലിയ

പ്രാർത്ഥന ഉദ്ദേശം: കർത്താവേ നിന്റെ മുമ്പിൽ എന്റെ
ഉള്ളിൽ ശുദ്ധമായ ഹൃദയം സൃഷ്ടിക്കേണമേ. നിന്റെ
സന്നിധിയിൽനിന്നു എന്നെ തള്ളിക്കളയരുതേ. നിന്റെ
രക്ഷയുടെ സന്തോഷം എനിക്കു തിരികെ തരേണമേ.

ഓർമ്മ അഭ്യസനം: എന്റെ അധരങ്ങളെ തുറക്കേണമേ എന്റെ
വായ് നിന്റെ സ്തുതി പ്രസ്താവിക്കും.

സന്ദേശം: ദൈവം കർത്താവേ. ദൈവം കരുണയുള്ളവൻ. ദൈവം നിന്റെ
അകൃത്യങ്ങളെ മായിച്ചുകളയുന്നു.

ܫܘܒܚܐ ܠܐܒܐ ܘܠܒܪܐ ܘܠܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ: ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ. ܡܪܝܐ
ܚܝܠܬܢܐ. ܡܪܝܐ ܠܐ ܡܝܘܬܐ. ܐܬܪܚܡܥܠܝܢ.

ܡܢ ܥܠܡ ܥܕܡܐ ܠܥܠܡ ܐܡܝܢ ܘܐܡܝܢ: ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ. ܡܪܝܐ
ܚܝܠܬܢܐ. ܡܪܝܐ ܠܐ ܡܝܘܬܐ. ܐܬܪܚܡܥܠܝܢ.

ܗܝ ܡܠܟܘܬܐ ܘܚܝܠܐ ܘܬܫܒܘܚܬܐ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ. ܐܡܝܢ

ܩܠܐ: ܐܡܝܢ ܒܪܟܡܪܝ

ܣܘܓܝܬܐ: ܒܪܝܟ ܗܘ ܘܐܠܗܐ ܒܬܫܒܘܚܬܗ ܒܚܕܘܬܐ ܗܢܐ ܕܝܩܪܐ.
ܦܘܪܩܢܐ ܠܡܫܠܡܢܐ. ܫܪܝܐ ܠܐܣܝܪܐ. ܢܝܚܐ ܠܡܟܪܒܐ. ܐܣܝܘܬܐ
ܠܟܪܝܗܐ. ܡܕܒܪܢܐ ܠܛܥܝܐ. ܢܘܗܪܐ ܠܥܘܝܪܐ. ܚܘܣܝܐ ܠܚܛܝܐ.
ܡܘܬܒܐ ܠܝܬܡܐ. ܕܘܒܪܢܐ ܠܐܪܡܠܬܐ. ܦܘܪܢܣܐ ܠܡܣܟܢܐ. ܥܘܕܪܢܐ
ܠܐܪܡܠܬܐ. ܦܘܢܝܐ ܠܡܫܬܒܝܐ. ܕܘܒܪܢܐ ܛܒܐ ܘܡܫܡܠܝܐ ܠܟܠܢܫ.
ܪܥܝܐ ܘܪܘܚܐ ܠܟܠܗܘܢ ܪܒܢܐ ܘܡܕܒܪܢܐ. ܘܗܘܐ ܐܝܟ ܡܝܬ
ܒܠܒܫ ܐܢܫ ܕܠܐ ܡܣܬܟܠ ܘܫܘܚܠܦ ܚܝܘܗܝ ܘܠܡܠܟܘܬܗ ܥܘܠܐ.
ܒܬܫܒܘܚܬܗ ܘܒܪܘܚܗ. ܗܫܐ ܘܒܟܠܙܒܢ ܘܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ.

CHRISTIAN MUSICOLOGICAL SOCIETY OF INDIA
Christian Musicological Society of India
www.TheCMSIndia.org

CHRISTIAN
MUSICOLOGICAL
SOCIETY OF INDIA

For further information
regarding this text
Please contact
info@thecmsindia.org
library@thecmsindia.org

Please support The CMS India
and join the benefactor club to
carry on the projects of
The CMS India

- DIGITAL LIBRARY
- ARAMAIC PROJECT
- ENCYCLOPEDIA OF SYRIAC CHANTS
- MUSIC ICONOGRAPHY
- CHRISTIAN ART
- RESOURCE FOR RESEARCHERS